

6. desember 2021

Frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2022

Kynning fyrir fjárlaganefnd

| **Stjórnarráð Íslands**
| Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Lykilatriðin í fjárlagafrumvarpinu

Lykilatriðin í fjárlagafrumvarpinu

- Mikill bati í efnahagshorfum m.v. fyrri spár:
 - » meiri landsframleiðsla
 - » minna atvinnuleysi
 - » meiri einkaneysla en fyrir faraldurinn
 - » góð staða útflutningsgreina þ.m.t. fleiri ferðamenn
 - » mikil aukning kaupmáttar
- Mótvægisráðstafanir og sjálfvirkir sveiflujafnarar hafa skilað miklum árangri
- Skuldir ríkisins eru mun lægri en vænst var
- Afkoma ríkissjóðs tekur miklum framförum, hallinn minnkar um 40% milli ára:
 - » tekjuhliðin er á góðum batavegi
 - » stór hluti Covid-19 ráðstafana fjarar út
 - » hóflegur útgjaldavöxur en þó hátt fjárfestingarstig
- Með auknu aðhaldsstigi leggst ríkisfjármálastefnan á sveif með peningamálastefnu Seðlabankans við að draga úr þenslu og hemja verðbólgu og vaxtastig

Lykilatriðin í fjárlagafrumvarpinu

- Eftir stendur að hallinn á afkomunni verður ennþá of mikill og verk að vinna að snúa honum í afgang
- Skuldahlutfallið verður því áfram hækkandi að sinni og stefnir of hátt til að svigrúm verði til að mæta stórum áföllum
- Ekki hefur verið náð fullum tókum á stöðu ríkisfjármálanna fyrr en hækkun skuldahlutfallsins hefur verið stöðvuð
- Í nýrri fjármálastefnu fyrir árin 2022-2026 eru sett fram markmið um að þetta verkefni verði leyst á næstu fimm árum
- Markmiðin í stefnunni fyrir árið 2026:
 - » halli á afkomu hins opinbera minnki í 1%
 - » skuldahlutfallið nái hámarki í 50%
- Fjárlagafrumvarpið er fyrsta skrefið á þessari vegferð

Markmið og niðurstöður í ríkisfjármálum

Markmið í ríkisfjármálum

Stefnumörkun um ríkisfjármál hefur fylgt sömu megin línu frá upphafi faraldursins:

Til skemmri tíma verður horft til þess að styðja við hagkerfið þar til efnahagslífið hefur náð traustri fótfestu að nýju. Til lengri tíma að standa vörð um fjárhagslegan viðnámsþrótt hins opinbera og getu stjórnvalda til þess að milda áhrif óvæntra efnahagsáfalla.

Þessi stefnumörkun hefur legið til grundvallar

- Endurskoðun fjármálastefnu 2018-2022 (sept. 2020)
- Fjármálaáætlun 2021-2025
- Fjárlög 2021
- Fjármálaáætlun 2022-2026
- Þátl. um fjármálastefnu 2022-2026
- Fjárlagafrumvarp 2022

120 ma.kr. bati í afkomu milli ára

Það eru skýr merki um að atvinnulífið sé að ná tryggri fótfestu m.a. með horfur um stórlækkað atvinnuleysi.

Margar mótvægisaðgerðir stjórnvalda sem beindust með beinum hætti að faraldrinum fjara út á árinu 2021 (f. utan fjárfestingaráttak).

Tekjuhlið ríkissjóðs er að taka við sér af krafti og útgjöld ríkissjóðs eru áætluð lægri að raunvirði en fjárlög yfirstandandi árs.

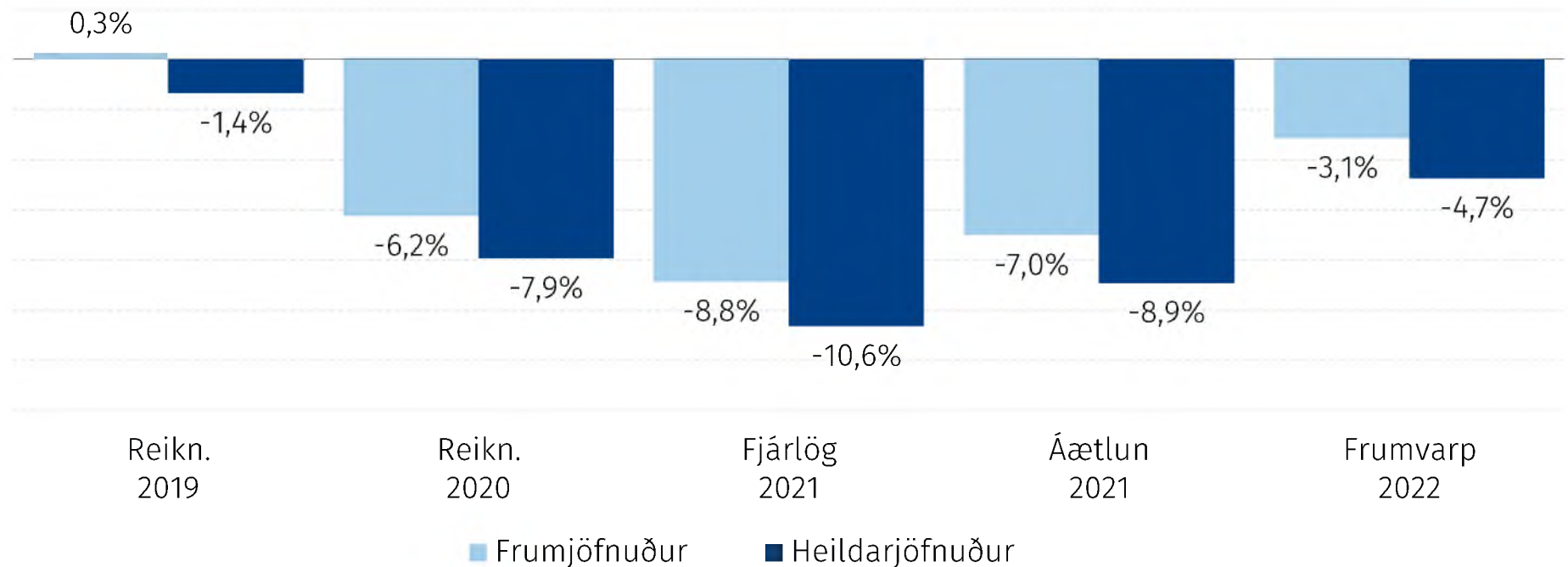
Samanlagt verður þetta til þess að afkoma ríkissjóðs batnar umtalsvert á milli ára.

Afkomuhorfur hafa batnað undanfarið

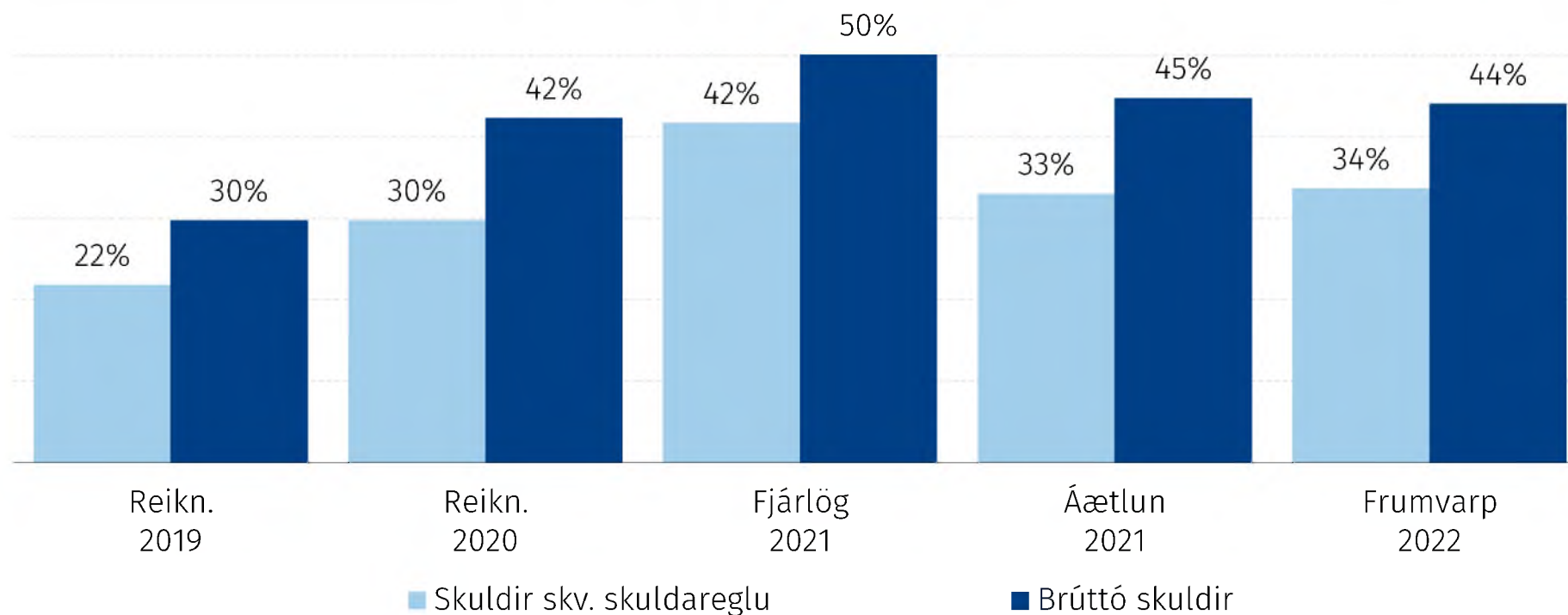
Gert er ráð fyrir að tæplega 170 ma.kr. halli verði á afkomu ríkissjóðs á næsta ári

% af VLF

Hagvöxtur og sala eigna dregur úr skuldaaukningu

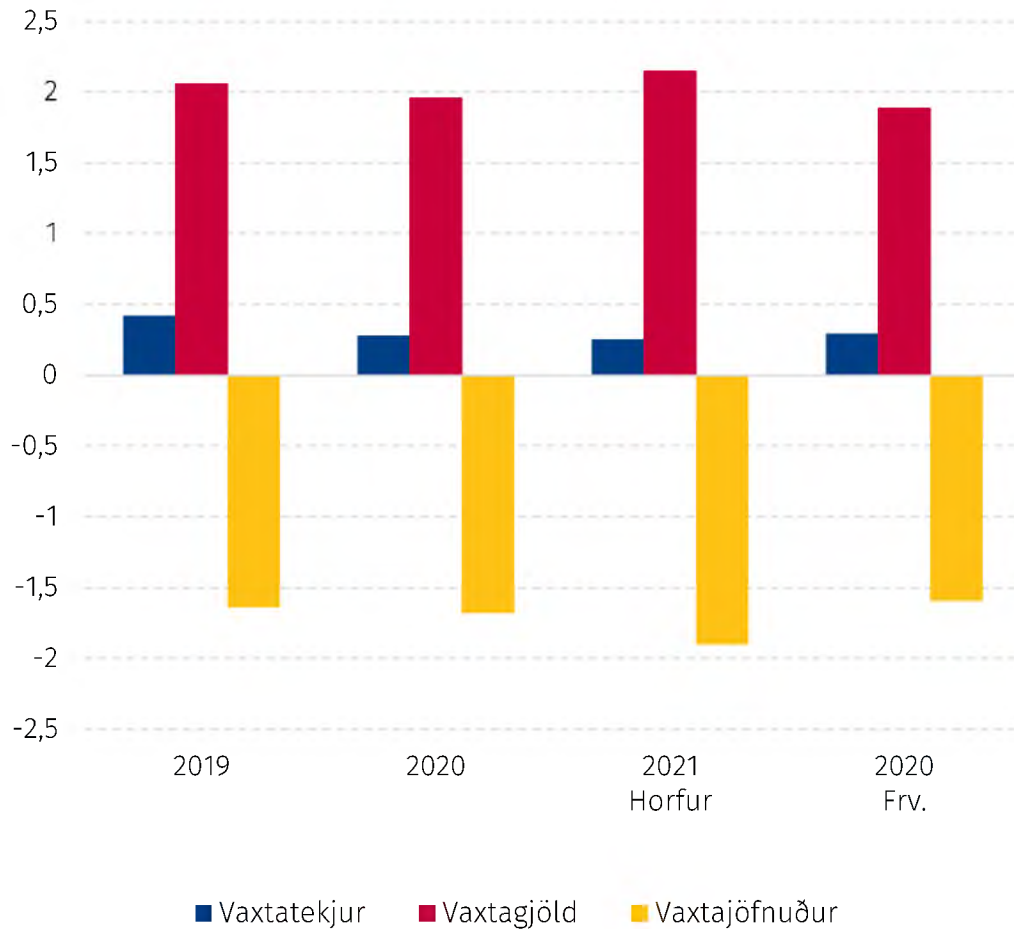
% af VLF

Vaxtajöfnuður ríkissjóðs hefur verið nokkuð stöðugur þrátt fyrir hækkandi skuldir

% af VLF

Vaxtajöfnuður hefur verið fremur stöðugur

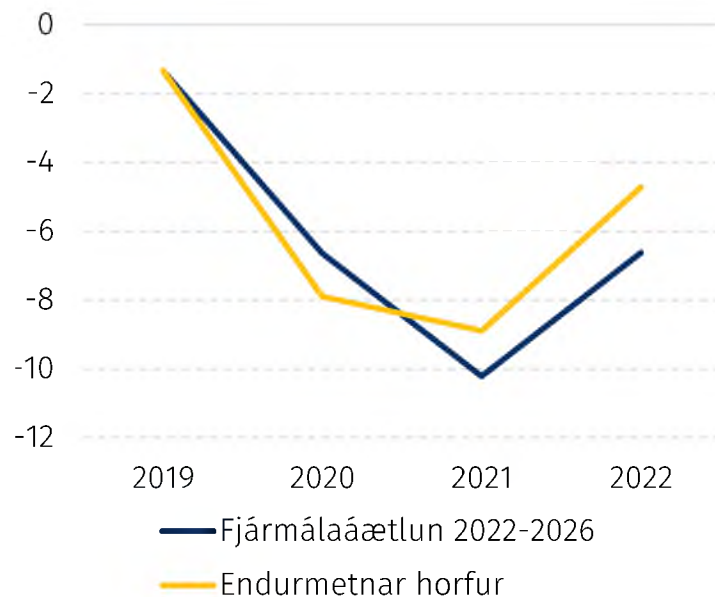
- Þrátt fyrir hækkandi skuldir hefur vaxtajöfnuður verið fremur stöðugur frá upphafi faraldursins.
- Skilyrði á mörkuðum hafa verið hagstæð og ríkissjóður hefur viðhaldið góða láns hæfiseinkunn fram til þessa.
- Þegar fram í sækir er ljóst að nokkur vaxtaáhætta er fyrir hendi.

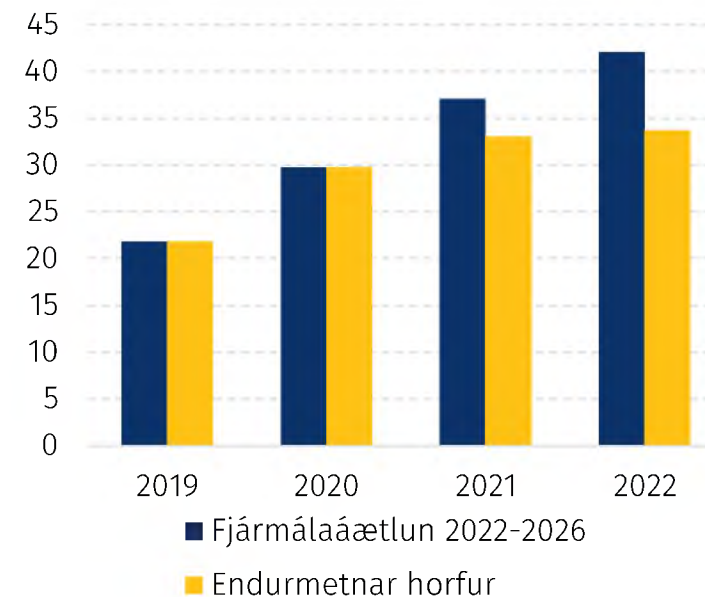
Horfur hafa batnað mikið frá fjármálaáætlun í vor

Batinn í afkomu endurspeglar fyrst og fremst bættar efnahagshorfur

Áætluð afkomuþróun ríkissjóðs
% af VLF

Áætluð skuldaþróun ríkissjóðs
% af VLF

Gert er ráð fyrir að sölu á eignarhlut í Íslandsbanka verði lokið 2023

Frumvarp 2022: Samanburður við fjármálaáætlun

Þjóðhagsgrunnur	ma.kr.			% af VLF		
	Fjármála- áætlun 2022	Frumvarp 2022 ¹	br.	Fjármála- áætlun 2022	Frumvarp 2022	br.
Frumtekjur	866,6	945,0	78,4	25,8	26,5	0,7
Frumgjöld	1.028,7	1.056,7	28,0	30,6	29,6	-1,0
Frumjöfnuður	-162,1	-111,7	50,4	-4,8	-3,1	1,7
Vaxtatekjur	7,9	10,5	2,6	0,2	0,3	0,1
Vaxtagjöld	68,7	67,3	-1,4	2,0	1,9	-0,2
Vaxtajöfnuður	-60,8	-56,8	4,0	-1,8	-1,6	0,2
Heildartekjur	874,5	955,4	80,9	26,0	26,8	0,8
Heildargjöld	1.097,4	1.124,0	26,6	32,6	31,5	-1,1
Heildarjöfnuður	-222,9	-168,5	54,4	-6,6	-4,7	1,9

¹ 15 ma.kr. hækkun á tekju- og gjaldahlíð leiðir af breyttri framsetningu vegna endurgreiðslu VSK til opinberra aðila til samræmis við uppgjör Hagstofu Íslands á rekstraruppgjöri ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni. Breytingin felur í sér að í stað þess að færa nettó útgjöld ráðuneyta og stofnana vegna útgjalda sem uppfylla skilyrði fyrir endurgreiðslu á VSK eru útgjöldin færð brúttó en skráðar eru tekjur hjá ríkissjóði á móti. Breytingin er hlutlaus gagnvart afkomunni.

- Bætt afkoma skýrist af hærri tekjum vegna bættra efnahagsaðstæðna.
- Útgjöld eru hærri:
 - hækkun er 12 ma.kr. þegar leiðrétt er fyrir breyttri flokkun á endurgr. VSK op. aðila.
 - hærra verðlag og vaxtastig, en lægra atvinnuleysi og lægri skuldir
 - ný útgjaldamál og veikleikar í áætlun

Þjóðhagsgrunnur, ma.kr.	Fjárlög 2021	Frumvarp 2022	br.
Heildartekjur	773,8	955,4	181,6
Skatttekjur	613,1	752,3	139,2
Skattar á tekjur og hagnað	262,0	327,6	65,6
Skattar á laungreiðslur og vinnuafll	9,0	9,5	0,5
Eignarskattar	5,8	9,2	3,3
Skattar á vöru og þjónustu	320,0	387,9	68,0
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	3,0	3,6	0,6
Aðrir skattar	13,3	14,6	1,3
Tryggingagjöld	93,8	107,0	13,3
Fjárframlög	5,5	6,0	0,4
Aðrar tekjur	61,4	90,1	28,7
Eignatekjur	22,8	48,7	25,9
þ.a. vaxtatekjur	6,4	10,5	4,1
þ.a. arðgreiðslur	8,7	31,8	23,1
Sala á vöru og þjónustu	31,8	35,1	3,3
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	6,8	6,4	-0,4
Heildargjöld	1.099,9	1.124,0	24,1
Rekstrarútgjöld	1.055,9	1.090,1	34,2
Laun	236,6	258,1	21,5
Kaup á vöru og þjónustu	146,5	170,0	23,4
Afskriftir	47,8	54,5	6,7
Vaxtagjöld	61,1	67,3	6,2
Framleiðslustyrkir	70,4	51,9	-18,5
Fjárframlög	406,4	402,2	-4,2
Félagslegar tilfærslur til heimila	23,4	23,8	0,4
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	63,6	62,2	-1,4
Fastafjárútgjöld	44,0	33,9	-10,1
Fjárfesting í efnislegum eignum	91,8	88,4	-3,4
Afskriftir (-)	-47,8	-54,5	-6,7
Frumjöfnuður	-271,4	-111,7	159,7
Vaxtajöfnuður	-54,7	-56,8	-2,1
Heildarjöfnuður	-326,1	-168,5	157,6

Frumvarp 2022: Samanburður við fjárlög yfirstandandi árs

- Afkoma ríkissjóðs batnar um tæplega 160 ma.kr. frá fjárlög ársins 2021. Mikill bati er á tekjuhlíð.
- Heildargjöld lækka um rúmlega 2% að raunvirði þegar leiðrétt hefur verið fyrir áætluðum launa- og verðlagsbótum og breytta framsetningu á endurgreiðslu VSK til opinberra aðila.
- Ýmis tímabundin útgjöld vegna mótvægisáðgerða stjórnvalda í tengslum við heimsfaraldur kórónuveiru falla niður og útgjöld vegna atvinnuleysis dragast saman.

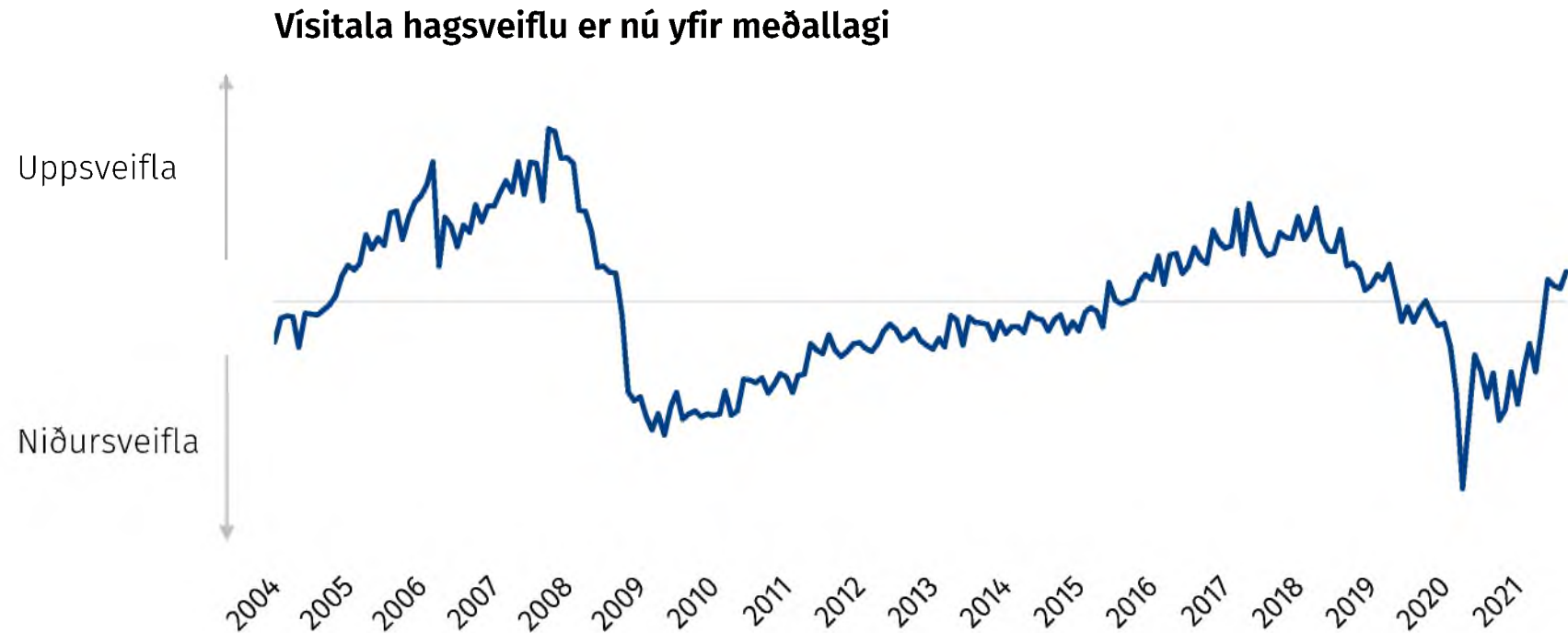

Efnahagsforsendur

Ör viðsnúningur efnahagslífsins

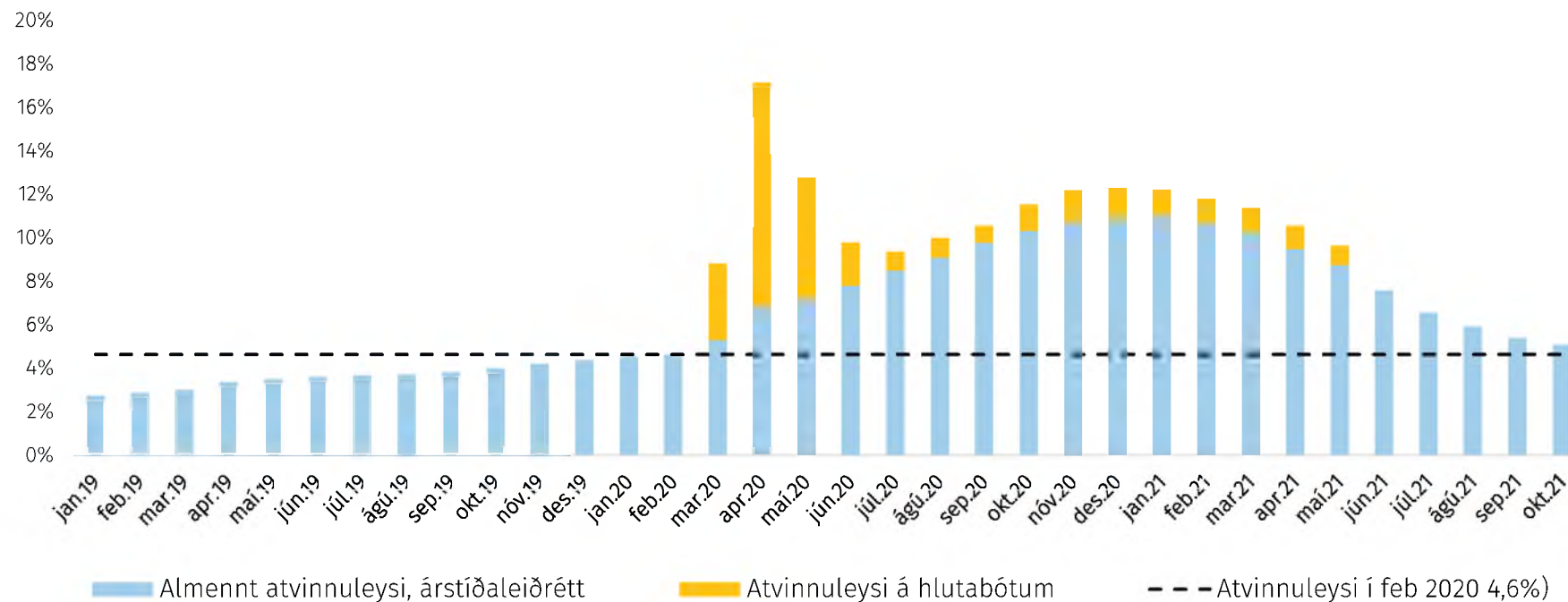
Kröftugur efnahagsbati er hafinn.

Atvinnuleysi nær fyrra stigi

Skráð atvinnuleysi hefur lækkað úr 12% í janúar í 5% í október.

Atvinnuleysi orðið svipað og fyrir faraldurinn

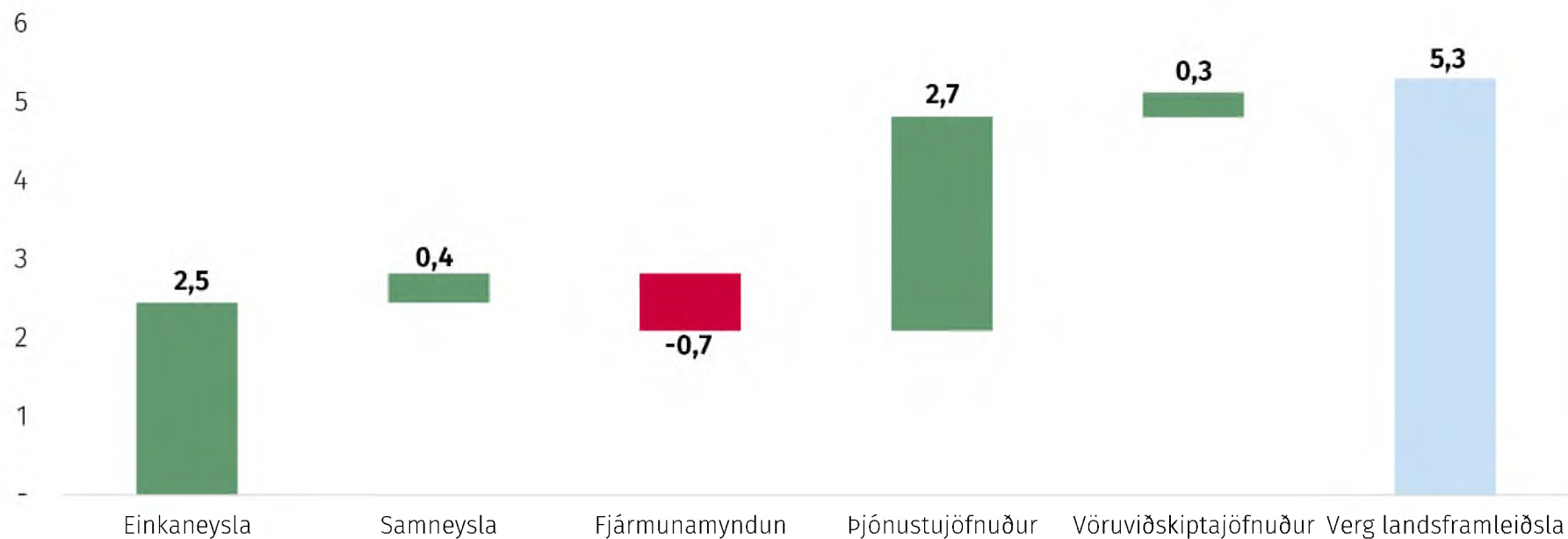

5,3% hagvexti spáð 2022

Spá Hagstofunnar gerir ráð fyrir að hratt vaxandi þjónustuútflutningur og áframhaldandi sterk einkaneysla muni drífa áfram hagvöxt 2022.

Hagvöxtur verður drifinn áfram af bata í ferðaþjónustu og aukinni einkaneyslu

Framlag undirliða til hagvaxtar 2022, %

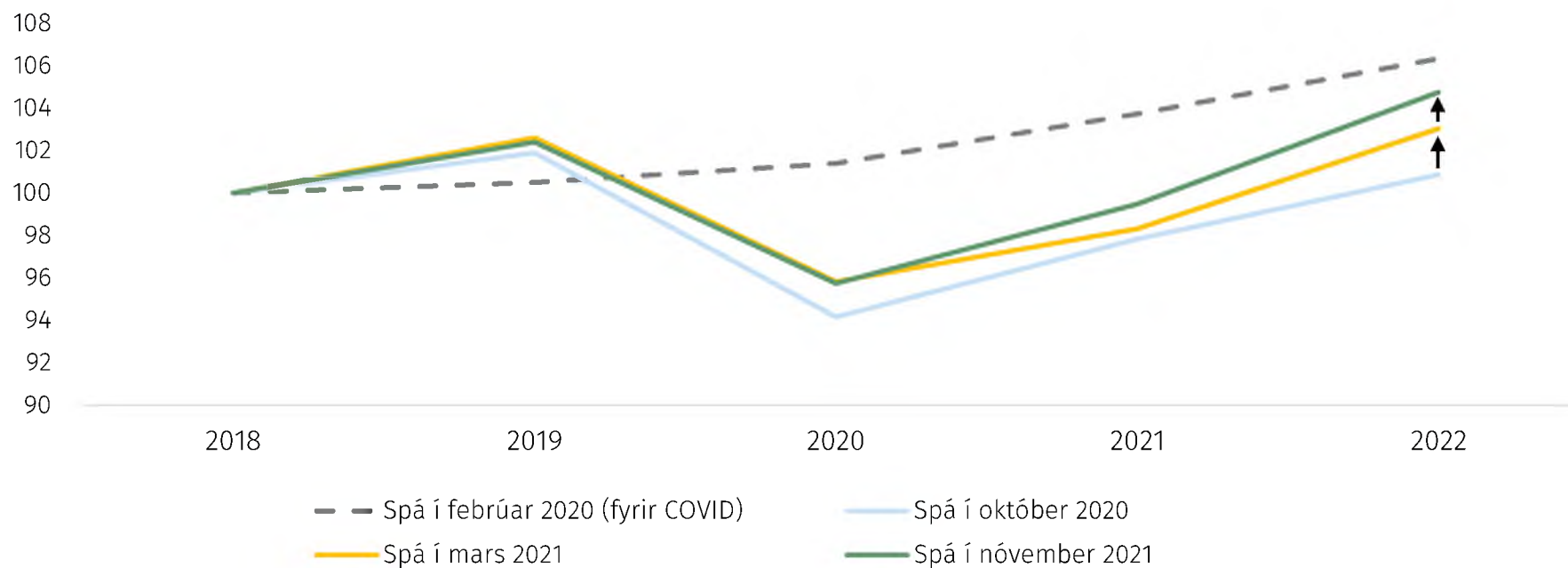

Betur fór en á horfðist

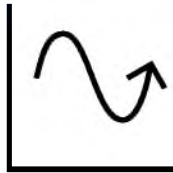
VLF árin 2021-22 er um 1,5% hærrí í nýrri spá Hagstofu en í spá frá því í vor. Varanlegt framleiðslutap er þó 3-4% af VLF.

Hagspár Hagstofu Íslands hafa verið endurskoðaðar upp á við

Verg landsframleiðsla, 2018 = 100

Hlutverk ríkisfjármála í hagstjórn er tvíþætt

Að draga úr hagsveiflum

- með sjálfvirku viðbragði skatt- og bótakerfa og sértækum aðgerðum þegar mikið liggur við.
- Á Íslandi hafa ríkisfjármál haft tilhneigingu til að auka hagsveiflur. Áhrif ríkisfjármálanna á hagkerfið eru minni en í stærri ríkjum.

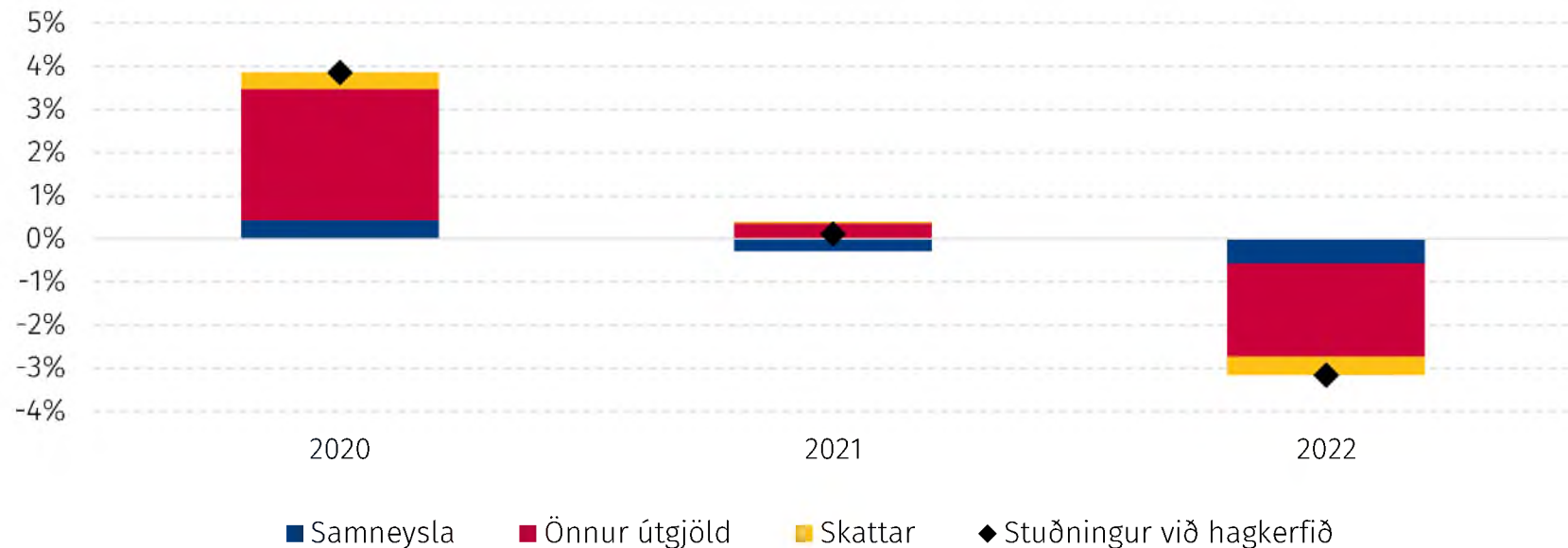
Að auka vaxtargetu hagkerfisins

- með fjárfestingum hins opinbera á breiðum grunni.
 - með umbótum sem styrkja vinnumarkað og fjárfestingar einkageirans.
- Með því að draga úr hagsveiflum styður hagstjórnin við vaxtargetu.

Aðhaldsstig ríkisfjármála 2022

Hagsveiflujöfnun ríkisfjármálanna árið 2022 skýrist nær alfarið af því að í ár lýkur flestum tímabundnum úrræðum og aðgerðum stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru.

Ríkissjóður stígur ölduna með því að draga úr sértækum stuðningi vegna heimsfaraldurs
Stuðningur við hagkerfið, % af VLF

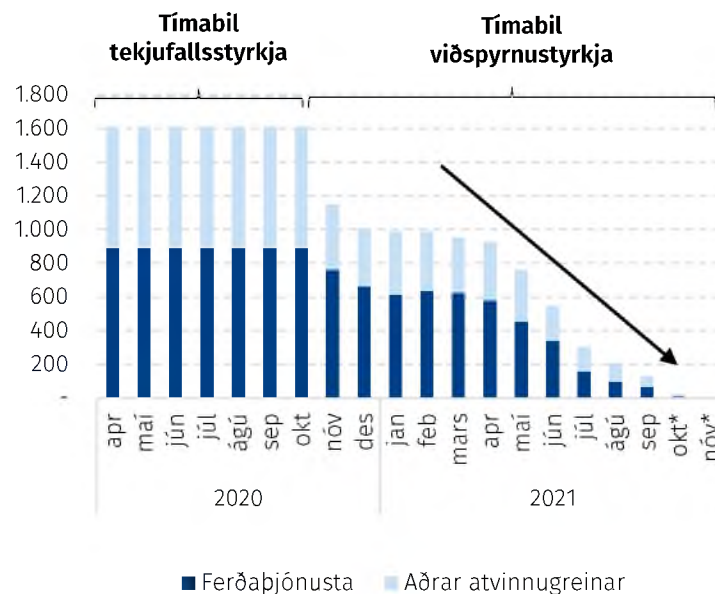

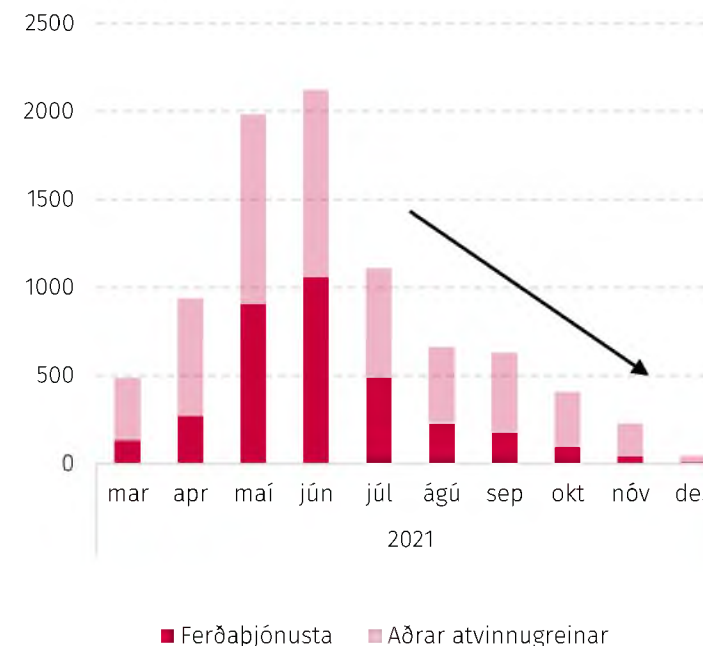
Sífelld minni þörf hefur verið fyrir stuðning

Flest úrræði stjórnvalda hafa þegar runnið sitt skeið fyrr á árinu en þó voru nokkur eftir. Aðsókn í úrræðin hefur minnkað frá sumri.

Greiðsla styrkja vegna a.m.k. 40% tekjufalls minnkaði snarlega sl. sumar
m.kr. styrkir vegna tekjufalls

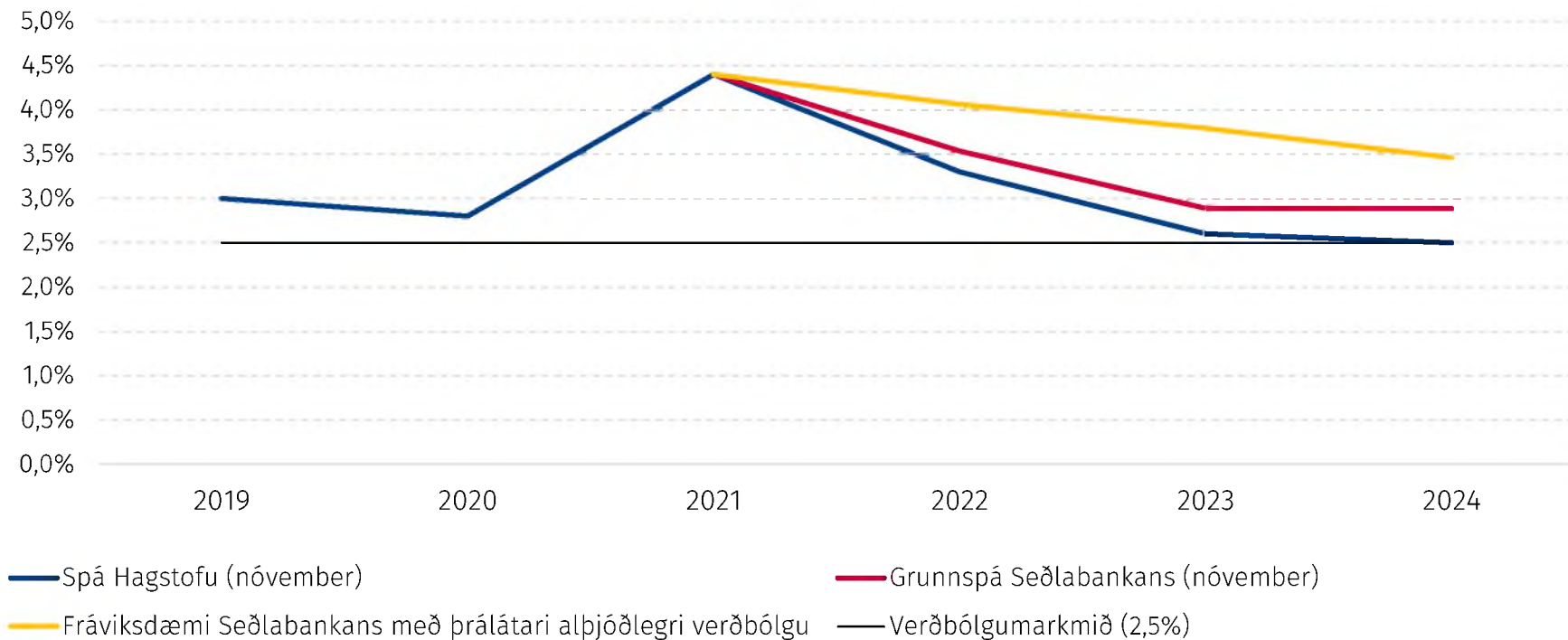
Flestir ráðningastyrkir hófust í maí og júní
Fjöldi ráðninga með ráðningastyrk

Verðbólga hefur verið þrálát

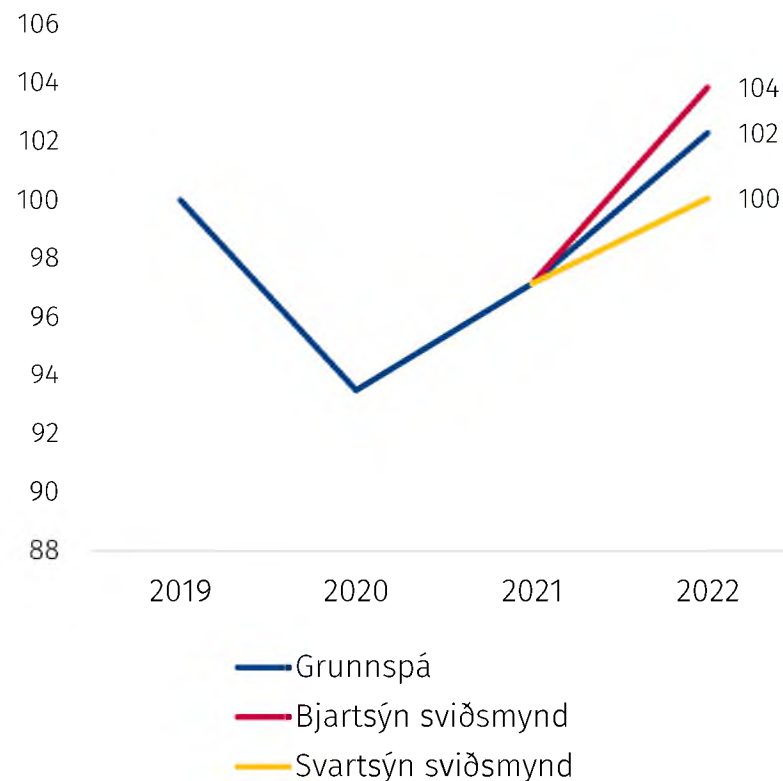
Hagstofan gerir ráð fyrir því að verðbólga lækki árið 2022. Meiri líkur eru á því að verðbólgu sé vanspáð en að henni sé ofspáð.

Hætta á að verðbólguþá Hagstofu muni reynast bjartsýn

Verg landsframleiðsla

2019 = 100

Frávíkssviðsmyndir

Bjartsýn sviðsmynd: Einkaneysla vex meira vegna þess að sparnaðarhlutfall heimila nær fyrra stigi.

- Hagvöxtur 6,9%.
- Atvinnuleysi 5%.
- Afkoma ríkissjóðs 20 ma.kr. betri (0,7% af VLF).

Svartsýn sviðsmynd: Aðeins 800 þús. ferðamenn sækja landið heim (1.430 þús. í grunnspá).

- Hagvöxtur 3%.
- Atvinnuleysi 6,7%.
- Afkoma ríkissjóðs 25 ma.kr. lakari (0,8% af VLF).

Tekjur ríkissjóðs (A1-hluta)

Helstu forsendur tekjuáætlunar

Skattatölfræði

- Álagning opinberra gjalda og annarra skatta
- Innheimta skatta og annarra tekna
- Ríkisreikningur (skv. IPSAS)
- Uppgjör Hagstofu (skv. GFS)

Skattkerfið

- Ákvæði skattalaga og reglugerðir
- Ný áform um skattkerfisbreytingar
- Skattframkvæmd

Efnahagsmál

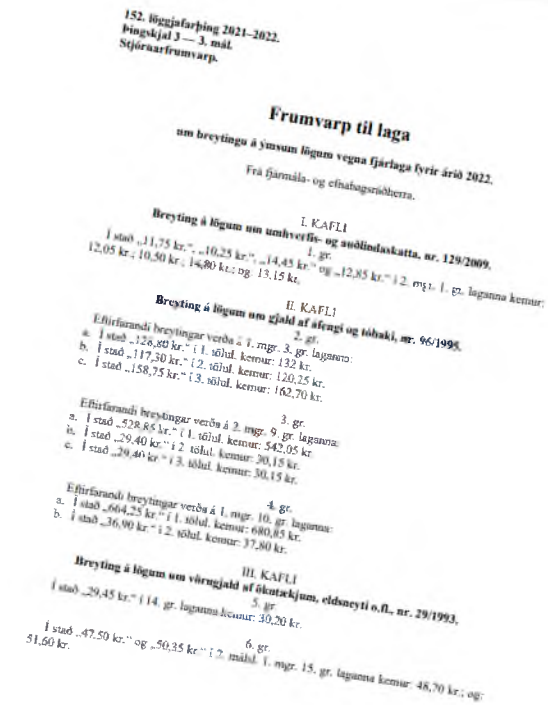
- Þjóðhagsspá Hagstofu
 - Hagvöxtur, atvinna, verðbólga o.fl.

Annað

- Ytri breytur, t.d. aflamagn, erlendir ferðamenn o.fl.
- Hegðunarbreytur
- Teygnistuðlar
- Óreglulegir liðir
- O.fl.

Frumvarp samhliða fjárlagafrumvarpi

- Þskj 3: Frumvarp um breytingar á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2022

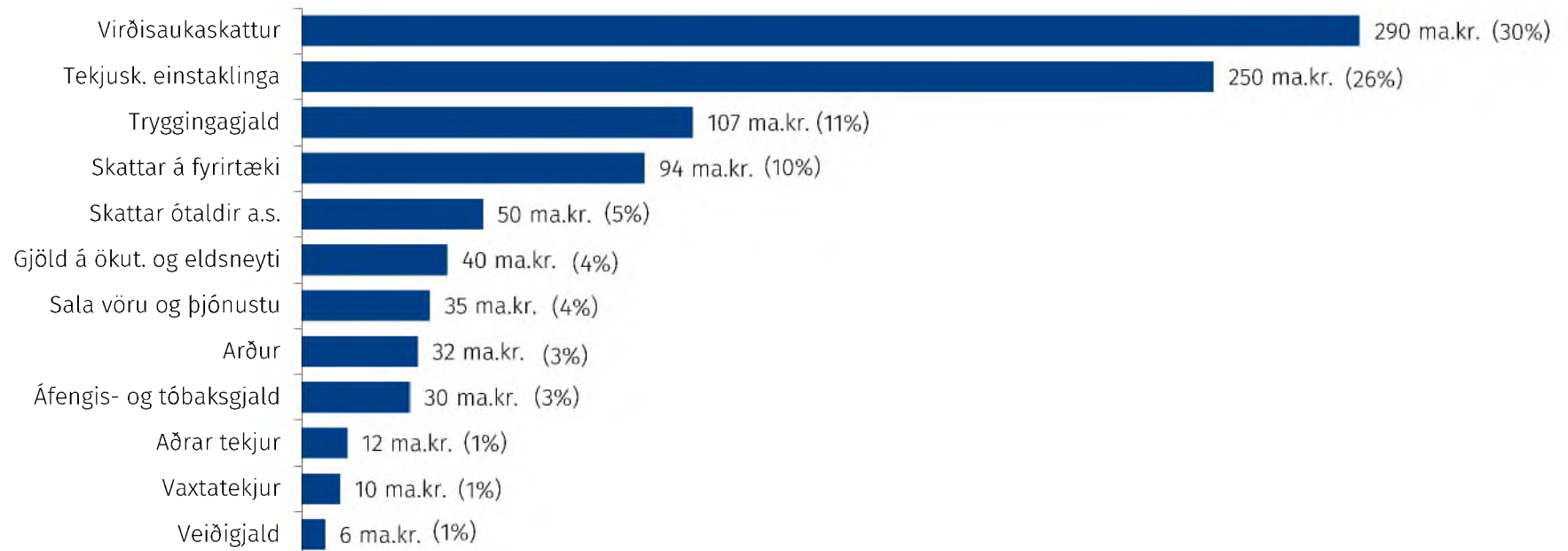

Tekjur ríkissjóðs 2022 eru áætlaðar 955 ma.kr. Þar af er um 90% skatttekjur og tryggingagjöld

Virðisaukaskattur er stærsti tekjustofn ríkissjóðs

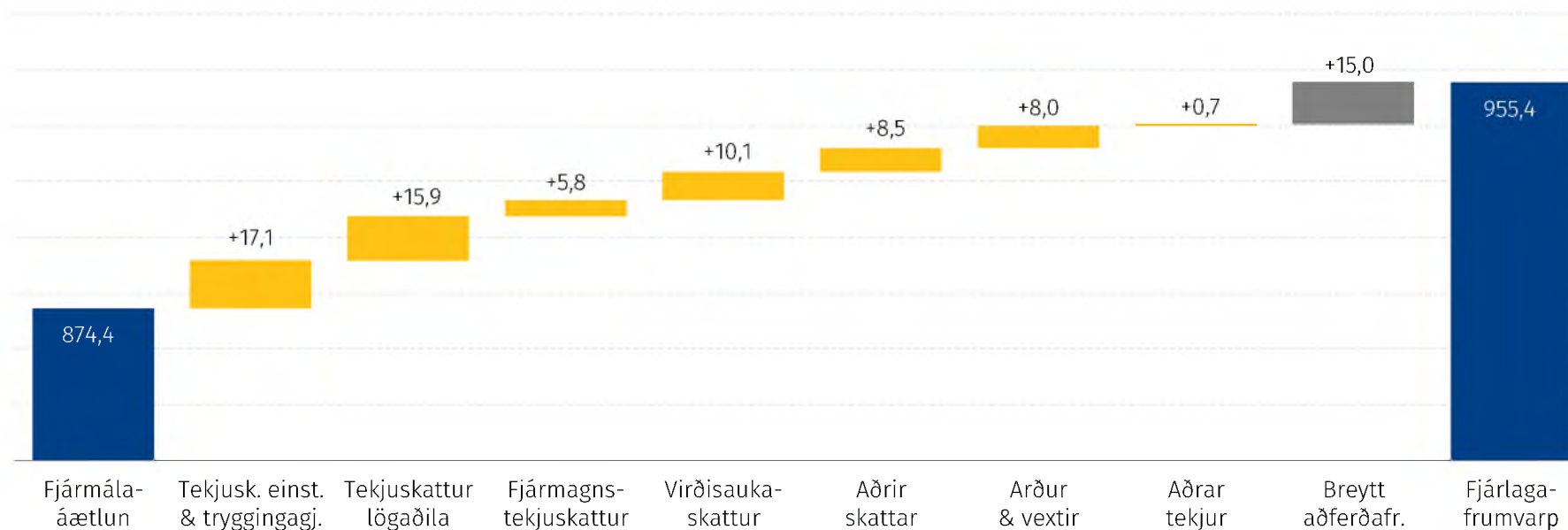
Samsetning tekna ríkisins 2022

Jákvæð efnahagsþróun skilar ríkissjóði auknum tekjum

Tekjur eru áætlaðar 66 ma.kr. meiri en í fjármálaáætlun*

Helstu breytingar á tekjuáætlun ársins 2022 (ma.kr.)

*Leiðrétt fyrir breytttri aðferðafræði. VSK-endurgreiðslur til opinberra aðila færðust sem tekjulækkun í fjármálaáætlun en færast nú sem gjöld.

Skattkerfisbreytingar

Auknir hvatar til fjárfestinga fyrirtækja

Auknar fyrningarheimildir fyrirtækja til að ýta undir fjárfestingar, sér í lagi grænum eignum

Lögfest

Umhverfi almannaheillafélaga styrkt

Skattalegir hvatar til að auka stuðning við almannaheillafélög og styrkja starfsemi þeirra

Gistinátta-skattur felldur niður út 2023

Enginn gistinátta-skattur lagður á gistingu 2022 og 2023

Ólögfest

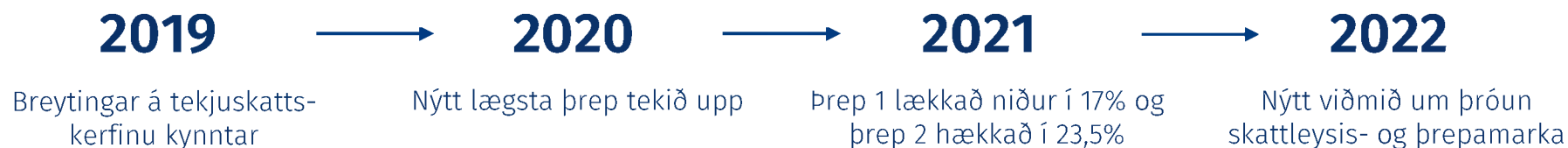
Nýtt viðmið skattleysis- og þrepamarka

Skattleysis- og þrepamörk tekjuskatts einstaklinga þróast í takt við vísitölu neysliverðs að viðbættu mati á langtímaframleiðni

Nýtt viðmið um þróun þrepa- og skattleysismarka tekjuskatts einstaklinga

- Lokaáfangi vinnu sem hófst árið 2019 og lækkar tekjuskatt einstaklinga um alls **23 ma.kr.** árlega
- Skattleysis- og þrepamörk þróast í takt við vísitölu neysliverðs að viðbættu mati á langtímaframleiðni
- Miðað verður við **1% langtímaframleiðni** sem verður endurskoðuð á 5 ára fresti
- Persónuafsláttur hækkar meira milli ára en áður

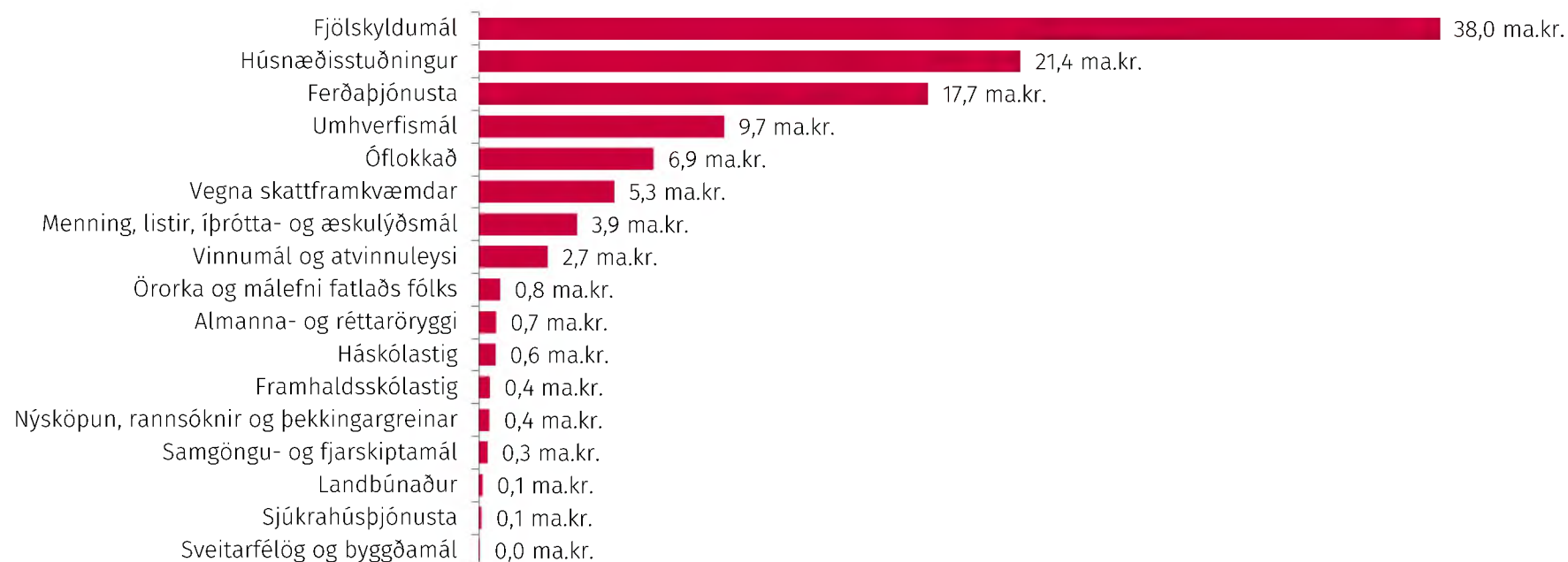

Helmingur skattastyrkja eru tilkomnir vegna neðra þreps virðisaukaskatts

Skattastyrkir eru áætlaðir 109 ma.kr.

Skattastyrkir eftir málefnasviðum

4. desember 2021

Frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2022

| Stjórnarráð Íslands
| Fjármála- og efnahagsráðuneytið